

Mladi ribič.

Spisal Žirov.

Ognjena večerna zarja je rdečila zapad. Svetikali so se morski valovi, kot bi jih zlatila nevidna roka. Solnce je že davno zašlo. Polagoma je padala na zemljo noč.

Pokoj je zavladal nad vso pokrajino; le redko je zašumelo morje ob skalnatih pečinah.

Ribiči so se vračali z morja posamezno, le redko dva v enem čolnu. Bili so videti vsi nekako otožni in molčeči. Na bregu so privezali čolničke, razmetali prazne mreže na suho in počasi odhajali proti bližnjemu mestecu.

Časih se je oglasil starček in tožil o slabih časih, ker ni več zaslužka. In prikimali so mu drugi, gledaje v tla, vsak vtopljen v svoje misli. — —

„He, Antonio, koliko si nalovil popoldne?“

Star, ves obrasten ribič je stal pred nedoraslim mladeničem, ki je privezaval čoln k bregu.

„Prav nič, stričko,“ odgovori Antonio. „Nastavil sem zaman kakor mnogo drugih. Danes je že tretji dan, ki mi ne poplača truda.“ —

„In kako je z materjo?“

Deček molči. Težko mu postane pri srcu, ko se spomni nanjo.

„Slabo je, stričko,“ reče po precejšnjem molku zopet Antonio.

Prišlo je še nekaj ribičev, ki so odšli proti mestu. Samo Antonio je še ostal pri svojem čolnu. Sedel je na breg, ker je bil jako utrujen.

In ko je tako sedel pri morju in gledal, kako so vstajale nad vodami lahne meglice, so se porajali v njegovem srcu spomini na dogodke, ki jih je doživel, dasiravno še tako mlad . . .

* * *

Antonio je bil sin ubogega istrskega ribiča. Ves narod se je pečal z ribarjenjem, in tudi Antonia je zadela ta usoda. Ribe, ki so jih nalovili, so prodajali v mesto. Seveda zaslužek ni bil obilen, a živelo se je že za silo.

Ko je imel Antonio 12 let, je šel z očetom na morje. O, to morje, to veličastvo stvarstva, kako ga je vzljubil, ko je prvič veslal po njem! Kroginkrog samo vodovje, ki nalahno pošumeva! Solnce zlati valove, in zdi se človeku, kot bi se kopali solnčni žarki v njih . . .

Toda prišlo je nekaj strašnega, ki je navdalo mladega ribiča z bridkostjo in strahom . . .

Navadno sta z očetom ribarila skupaj. Nekoč pa se je odpravilo več starejših ribičev daleč proti Italiji . . .

Kmalu po njihovem odhodu se je nebo stemnilo, in nastal je vihar na morju.

Vsi so trepetali za onimi, ki so bili na morju. Nihče ni znal, kakšna usoda jih čaka, ali se reši kdo, ali požro vse mrzli valovi.

In prišla je strašna vest, ki je hudo zadela mnoge rodovine. Samo dva čolnarja sta se rešila izmed onih, ki so pluli proti Italiji. Med pone-srečenci je bil tudi Antonijev oče. —

* * *

Od tedaj je bil ubogi Antonio ves drugačen. Njegov mladi, lepi obraz je postal bolj resen in videti je bil nekoliko let starejši. Prej tako vesel in zabaven mladenič je postal hipoma žalosten in tih. Pri lovu je bil spreten kot malokdo in trudil se je še mnogo bolj kot one čase, dokler mu je živel oče. Zdaj je moral sam preživljati sebe in mater, kar pa pri takem delu ni šala . . .

Po očetovi smrti je začel že skoro sovražiti morje in rekel je materi, da gre v mesto služit. Toda mati ga je prosila, naj se drži tega, česar ga je učil oče.

In dečko je slušal. Hodil je zopet z drugimi na morje. In ko je časih ob svetlih večerih veslal proti obrežju, se je v solzah spominjal ubovega očeta in molil tiho zanj. Dozdevalo se mu je vselej, kot bi molili valovi z njim, tako lepo in skrivnostno so mu šepetali na uho. In začel je zopet ljubiti to veličastno morje, ki ga je redilo, ki je njegova druga domovina in očetov — grob.

In sklenil je deček, da ostane vse svoje življenje na morju. Že iz spoštovanja do očeta ni mogel ostaviti tega kraja.

* * *

Spomini na te dogodke so šli nocoj mimo dečkove duše in zbudili v nji tiho žalost.

A prišla je k tem žalostnim spominom še druga bridkost, ki mu je vznemirjala mlado srce.

Vsenaokrog je bilo že temno, in vsi ribiči so bili že doma, le on ni mogel proti mestu. Doma mu je ležala bolna mati, ki je zanjo tako skrbel, a danes se ni mogel odpraviti k bolnici. A kako naj bi tudi šel — s praznimi rokami! Vselej ji je prinesel kaj boljšega, kadar je bil lov dober — a danes ji ne more postreči . . .

Denarja nima, a izposoditi si ga ne more, ker bi gotovo težko vrnil, če bi še par dni ne ulovil ničesar.

Bilo mu je hudo, da bi zajokal na glas; a sramoval se je samega sebe.

Nad bregom se je vila cesta, kraj nje je raslo nizko grmovje. Antonio je sedel za grm in premišljal o svoji usodi. Mislil je, kako bi si pomagal iz zadrege. Mati je bila že dolgo časa bolna, in moral je imeti nekaj denarja za zdravnika. Mislil je in mislil, kaj naj stori, a siromak je bil vedno pri istem. Delaj, delaj, mu je veleval notranji glas . . .

On pa je legel na tla in zajokal na glas, da je odmevalo v gluho in mrtvo noč . . . Dolgo časa je tako ležal in težko ječal. V srcu je imel zavest, da dela, a vendar mu je bilo težko, ker si je mislil, da se morda še premalo trudi.

Ko je tako ležal kraj ceste, se nenadoma ustavi nekdo pred njim. Bil je mlad, lepo oblečen gospod.

„Kaj ti je, dečko, da jokaš?“

„Težko mi je, gospod,“ odgovori Antonio neznancu.

„Kaj se ti je zgodilo?“

Antoni u se je zdelo čudno, zakaj ga tujec tako izprašuje. Izprva se je sramoval, a ko ga je tujec tako lepo ogovarjal in izpraševal, mu je povedal vse in začel zopet jokati.

Neznani gospod stopi k njemu in mu reče: „Nič se ne boj, dečko! Vse bo boljše! Če si nesrečen pri delu, boš srečen drugje! Ali lahko prodaš ribe, kadar jih kaj naloviš?“

„Težko, gospod.“

„Dobro! Jaz imam veliko družino in poznam še več drugih kmetov iz naše vasi, ki bodo radi kupovali ribe. Vas je ob tej cesti pol ure od tukaj. Prinesi vsak teden enkrat; boš že dobil za trud in za pot, da bosta lažje živela z materjo. Oglasi se v gradu pri meni, kadar prideš. A to imaš za prvo silo.“

Stisnil je gospod dečku v roko srebrn denar in odšel. Deček se je lepo zahvalil in odšel veselo proti domu.

* * *

Od tedaj nosi Antonio ribe v bližnji gradič onemu gospodu, ki mu da več izkupiti zanje, kot zasluži ves teden. In mladenič dobiva vedno več veselja do dela na morju, in srce se mu širi, kadar gleda na to brezkončno ravan, ki preživlja njegov ubogi rod.

